

Marc Vanrunxt en het oeuvre als een archief in beweging

De Belgische danser en choreograaf Marc Vanrunxt (°1960) maakte sinds begin jaren '80 meer dan veertig creaties. Zijn werk combineert een voorliefde voor minimalisme met abstract expressionisme. Vanrunxt speelde een belangrijke rol in de ontwikkeling van de Vlaamse Golf en was te zien op belangrijke festivals als De Beweging, Klapstuk en Springdance. Als onafhankelijk maker werkte hij met projectsubsidies en later met een lichte, artist-run organisatiestructuur, die eerst hyena heette, nu Kunst/Werk. Hij deelt zijn kennis en zijn bewegingsmateriaal zeer graag als docent aan het Antwerpse Conservatorium of het KASK. Hij coacht ook jongere makers als Georgia Vardarou, en werkt regelmatig samen met Jan Martens, met hun gezamenlijke creatie *lostmovements* uit 2019 als recentste wapenfeit.

Het werk van Marc Vanrunxt is tegelijk zeer herkenbaar en toch voortdurend in transformatie. "Verandering en continuïteit zijn de twee sleutelwoorden in de ontwikkeling van het oeuvre van Marc Vanrunxt." schreef Lars Kwakkenbos in het magazine van NTGent van november-december 2016.¹ In een geslaagde voorstelling raken en versterken herkenning en ontdekking elkaar. Vanrunxt zelf zegt daarover: "Een oeuvre opbouwen is steeds opnieuw vorm geven aan dezelfde obsessies, thema's en motieven; steeds proberen verder te gaan, dieper en beter, juister."²

Met het begrip 'archief' heeft Vanrunxt een intrigerende, ambigue verhouding. Hij lijkt minder geïnteresseerd in zijn materiële archief dan in zijn levende archief: zijn hele oeuvre, een archief *van* beweging dat een archief *in* beweging is. "Een groot deel van mijn werk van de afgelopen vijftig jaar zit in mijn hoofd en in mijn lichaam. Ik kan er, als ik mij goed concentreer, naar kijken."³ Tijdens zijn lessen en bij het maken van nieuwe choreografieën grijpt hij soms bewust terug naar dat verinnerlijkte archief. Niet om een werk opnieuw *uit te voeren*, maar om het opnieuw *uit te vinden*, om er hier en nu een nieuwe invulling aan te geven.

Marc Vanrunxt is zelf te zien in het vertoonde fragment uit *Antropomorf*, een creatie uit 1998 voor vier dansers. In 2012 ging hij opnieuw met dit materiaal aan de slag, samen met 12 studenten van het Antwerpse Conservatorium, wat resulteerde in de voorstelling *Let's Rothko Chapel*. Die titel verwijst naar de compositie *Rothko Chapel* van Morton Feldman die in beide stukken gebruikt werd. Feldman is een componist die trouwens regelmatig terugkeert bij Vanrunxt, wiens muziekkeuze zich doorheen zijn oeuvre *grosso modo* tussen twee polen lijkt te begeven: van (hedendaags) klassiek tot pop en rock uit de jaren '70 en '80. Van Krzysztof Penderecki, Karel Goeyvaerts en Lucien Goethals tot David Bowie, Tangerine Dream, Pink Floyd en Brian Eno.

Ook op andere manieren speelt Vanrunxt met stukken uit zijn archief. Behalve bewegingsmateriaal en muziek laat hij ook kostuums terugkeren en transformeren. Zoals de jurk die eerst werd gedragen door Rosa Hermans in *Fortitudo* in 1997 en later door Lise Vachon in *Only* uit 2012. Het exposeren van dit kostuum suggereert een dansend lichaam, maar benadrukt terzelfdertijd de afwezigheid ervan. De (bewegings)drager ontbreekt; nu draagt het gedragene de herinnering aan het lichaam.

Het materiële archief van Marc Vanrunxt bevindt zich grotendeels in zijn privé-woning en deels in het kantoor van Kunst/Werk, beide in Antwerpen. Uit zijn beginperiode is weinig meer bewaard dan enkele foto's, zoals de hier gereproduceerde van Vier korte dansen. Die schaarste was deels het gevolg van een attitude: "We were so busy finding ways to work, ways to present, ways to survive, that it never occurred to record our thoughts, ideas, and experiences. [...] Now I understand there is a longer sense of history and another sense of

¹ Lars Kwakkenbos, "Een oeuvre in beweging," *NTGent Magazine November-December 2016*, (2016): 28.

² Marc Vanrunxt, "Kunst/Werk," *NTGent Seizoensbrochure 2016-2017*, (2016): 46.

³ Vanrunxt, "Kunst/Werk," 46.

awareness in the visual arts, a sense that we, young dancers, were lacking. The idea of maintaining an archive even repelled us. We wanted to be immaterial!"⁴

Het archief bestaat hoofdzakelijk uit foto's, beeldopnames (op diverse dragers, van 16mm tot dvd), kostuums, posters, flyers, recensies en losse voorwerpen. En uit een tweehondertal schriften. Niet dat iemand op basis daarvan een choreografie zou kunnen reproduceren; het zijn veeleer bundelingen van ideeën en flarden uit creatieprocessen. De hier getoonde scans komen uit een schrift uit 1991. Ze zijn representatief voor de rest van het schrift: collages van afbeeldingen uit tijdschriften, eigen teksten, schetsen van posities, aanzetten voor kostuum, decor en licht.

Wat vormgeving betreft, moet gezegd worden dat Vanrunxt vaak met beeldende kunstenaars in dialoog treedt. Anne-Mie Van Kerckhoven was er begin jaren '80 al bij, zoals hier ook te zien is met vier beelden uit hun gezamenlijke animatiefilm *De Vier Uitersten*. Fotokunstenaar David Bergé maakte in 2017 *What Remains Is Future*, een installatie rond en met het archief van Vanrunxt. Zijn blik op het archief van Vanrunxt ligt klaar om door u bekeken te worden.

Het andere, meer efemere maar ook meer wezenlijke archief van Vanrunxt kunt u zelf bekijken in zijn voorstellingen. Want live gaan kijken is voor hem cruciaal. "Een voorstelling schrijft altijd haar eigen geschiedenis. Op het moment dat er wordt gedanst, neemt de choreograaf een positie in een landschap in."⁵ Of hoe de immaterialiteit van Vanrunxts archief een onvermijdelijke consequentie is van zijn ars poëtica.

David Cornille

Deze tentoonstelling kwam tot stand met dank aan Ine Vander Elst, Anne-Mie Van Kerckhoven, David Bergé, Philippe Werkers, Annemijn Verleysen, Prof. dr. Christel Stalpaert en dr. Annelies Van Assche. Met bijzondere dank aan Marc Vanrunxt voor het openstellen van zijn privé-archief.

BIBLIOGRAFIE

Bergé, David. *What Remains Is Future*. s.l.: Big black mountain the darkness never ever comes, 2017.
Kwakkenbos, Lars. "Een oeuvre in beweging." *NTGent Magazine* November-December 2016, (2016): 28-31.
Vanrunxt, Marc. "Kunst/Werk." *NTGent Seizoensbrochure* 2016-2017, (2016): 46.

⁴ David Bergé, *What Remains Is Future* (s.l., Big black mountain the darkness never ever comes, 2017), 19.

⁵ Kwakkenbos, "Een oeuvre in beweging," 29.